

Perspektywy polityki zagranicznej Japonii za rządów premiera Kishidy

Oskar Pietrewicz

Utworzony 10 listopada rząd Kishidy Fumio będzie kontynuował politykę zagraniczną poprzednich premierów Abe Shinzō i Sugi Yoshihide. W odpowiedzi na politykę ChRL w regionie Japonia zamierza rozwijać potencjał militarny oraz pogłębiać współpracę w Indo-Pacyfiku z USA i innymi partnerami, w tym europejskimi. Równocześnie w trosce o interesy gospodarcze Kishida będzie zabiegał o stabilne stosunki z ChRL i liberalizację handlu w regionie. Utrzymaniu dotychczasowego kursu w polityce zagranicznej będzie sprzyjać koncentracja nowego rządu na problemach społeczno-gospodarczych.

10 listopada parlament Japonii udzielił wotum zaufania rządowi premiera Kishidy Fumio, który od września br. jest przewodniczącym Partii Liberalno-Demokratycznej (LDP). Wraz z koalicjantem Kōmeitō ugrupowanie to zwyciężyło w [październikowych wyborach do Izby Reprezentantów](#) (izby niższej parlamentu). Kishida, kierujący umiarkowaną frakcją Kōchikai, uzyskał wsparcie partyjnych nacjonalistów, w tym najliczniejszej frakcji Seiwakai, na czele której stoi były premier Abe Shinzō. Dla zdobycia przywództwa w partii Kishida przyjął [„jastrzębie” poglądy Abe, zgodnie z którymi Japonia powinna wzmocnić potencjał obronny i aktywniej działać na rzecz bezpieczeństwa w regionie](#). Głosy te zyskują na znaczeniu w elitach rządzących w związku z pogarszającym się środowiskiem bezpieczeństwa Japonii. Najbardziej niepokojącym zjawiskiem jest aktywność militarna ChRL w Cieśninie Tajwańskiej oraz na Morzach Południowo- i Wschodniochińskim, w tym wokół wysp Senkaku/Diaoyu, które są przedmiotem japońsko-chińskiego sporu. Za coraz poważniejsze wyzwanie japońskie władze uważają problemy ekonomiczne, takie jak niestabilność łańcuchów dostaw i nieuczciwe praktyki handlowe ChRL. Poza modernizacją chińskich sił zbrojnych wyzwaniem dla bezpieczeństwa Japonii jest rozwój potencjału militarnego Korei Płn. Wpisuje się to w kontekst militaryzacji regionu, widoczny m.in. przez pryzmat rakietowego wyścigu zbrojeń i współpracy obronnej, czego przejawem było m.in. zawarcie [porozumienia AUKUS](#).

Plany polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Powyższe wyzwania skłaniają nowy rząd do rozwoju potencjału militarnego Japonii. Kishida zatwierdził zwiększenie wydatków na obronność, które w bieżącym roku fiskalnym wyniosą rekordowe 53,2 mld dol. (wzrost o 15% w stosunku do 2020 r. i przekroczenie 1% PKB przeznaczanego na obronność). Ma to służyć głównie rozbudowie obrony przeciwlotniczej i przeciwrakietowej, wzmocnieniu rozpoznania powietrznego, sił morskich oraz dofinansowaniu rodzimego przemysłu zbrojeniowego. Kishida sygnalizuje możliwość uzyskania przez Japonię zdolności rakietowych do rażenia celów na terytorium innego państwa, mając na myśli przede wszystkim KRLD i ChRL. Japoński premier zapowiada aktualizację Narodowej Strategii Bezpieczeństwa z 2013 r. oraz przyjęcie nowych wytycznych polityki obronnej i średnioterminowego programu obronności. Rozważa też przyspieszenie prac nad rewizją konstytucji, w tym zmianą art. 9., który m.in. zakazuje Japonii posiadania sił zbrojnych.

W odpowiedzi na wyzwania regionalne, zwłaszcza politykę Chin, rząd Kishidy zamierza kontynuować wdrażanie [zainicjowanej przez Abe wizji „wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku”](#). W tym celu Japonia będzie pogłębiać [sojusz z USA](#), rozwijać współpracę w formacie [Quad](#) (USA, Australia, Indie), z ASEAN-em i państwami europejskimi (przede wszystkim Wielką Brytanią, Francją i Niemcami). W odpowiedzi na chińskie wyzwanie gospodarczo-technologiczne Kishida ustanowił ministerstwo bezpieczeństwa ekonomicznego,

które ma się zajmować m.in. dywersyfikacją łańcuchów dostaw i ochroną japońskich technologii. O bardziej asertywnym podejściu do ChRL mogą świadczyć też rosnące wpływy Abe Shinzō, czego przejawem jest nominacja Takaichi Sanae – współpracownicy byłego premiera – na stanowisko szefowej Rady Badań Politycznych, kluczowego ośrodka decyzyjnego w LDP. W rządzie powstało też stanowisko doradcy premiera ds. praw człowieka. Objął je Nakatani Gen – były minister obrony, pracujący nad ustawodawstwem umożliwiającym nakładanie sankcji na państwa łamiące prawa człowieka – co może zapowiadać ostrzejszą krytykę polityki ChRL w [Hongkongu](#) i [Sinciang](#)u. Równocześnie powołanie na ministra spraw zagranicznych Hayashiego Yoshimasy – doświadczonego polityka z „gołębiej” frakcji Kishidy, do niedawna szefa parlamentarnego stowarzyszenia przyjaźni japońsko-chińskiej – stanowi pozytywny sygnał wysłany ChRL.

Wyzwania. Przeszkodą w realizacji planów polityki zagranicznej i bezpieczeństwa będą ograniczenia budżetowe i spory w koalicji. Aby zwiększyć poparcie dla partii rządzącej przed wyborami do Izby Radców (izba wyższa parlamentu), które odbędą się w lipcu 2022 r., rząd Kishidy będzie koncentrował się na problemach społeczno-gospodarczych. Władze Japonii zamierzają zwiększyć redystrybucję dochodów (m.in. przez podniesienie płacy minimalnej), aby ograniczyć nierówności oraz wdrażać kolejne pakiety stymulujące wzrost gospodarczy. Problemem będzie też postawa koalicyjnej partii Kōmeitō, która woli zwiększać wydatki na programy socjalne i edukację zamiast na obronność.

Najpoważniejszym regionalnym wyzwaniem nowego rządu w polityce zagranicznej będzie znalezienie zrównoważonego podejścia do Chin, łączącego elementy konfrontacyjnego i łagodnego kursu. Z jednej strony japoński rząd deklaruje większe wsparcie Tajwanu, popierając jego dołączenie do [Całościowego i Progresywnego Partnerstwa Transpacyficznego \(CPTPP\)](#) i Światowej Organizacji Zdrowia (jako obserwatora). Podobnie do [swojego poprzednika](#) Kishida sygnalizuje możliwość zaangażowania Japonii w przypadku eskalacji napięć w Cieśninie Tajwańskiej, ale bez precyzowania, jaką formę miałyby ono przyjąć. Zapowiedź budowy w Japonii fabryki półprzewodników przez Sony i tajwański koncern TSMC oznacza pogłębienie współpracy technologicznej. Z drugiej strony potrzeba poprawy sytuacji gospodarczej skłania Japonię do utrzymania stabilnych stosunków z Chinami. Pozostają one kluczowym partnerem handlowo-inwestycyjnym Japonii, a ich znaczenie może wzrosnąć wraz z wejściem w życie w styczniu 2022 r. [Regionalnego Kompleksowego Partnerstwa Gospodarczego \(RCEP\)](#), którego oba państwa są członkami. Sytuację komplikuje fakt, że ChRL, podobnie jak Tajwan, złożyła wniosek o dołączenie do CPTPP, które jest dla Japonii

głównym formatem liberalizacji handlu w regionie. Japonia zabiega o wzmocnienie CPTPP, m.in. poprzez włączenie USA, które jednak tego nie planują. Dodatkowym problemem pozostają [napięte stosunki Japonii z Koreą Płd.](#), osłabiające też dialog trójstronny z USA.

Wnioski i perspektywy. Rząd Kishidy będzie kontynuował dotychczasową politykę zagraniczną Japonii. Będzie ona kompromisem między oczekiwaniami partyjnych „jastrzębi”, na czele z Abe, i bardziej „gołębimi” poglądami premiera, ministra spraw zagranicznych i koalicyjnego Kōmeitō. Do czasu wyborów do izby wyższej rząd Kishidy będzie koncentrował się na odbudowie gospodarki doświadczonej skutkami pandemii. Po wyborach może zintensyfikować działania w wymiarze bezpieczeństwa, w tym zwiększanie wydatków na obronność, aby w kolejnych latach zbliżyły się one do deklarowanych przez „jastrzębi” 2% PKB. Jesienią przyszłego roku rząd przedstawi zapewne nową Narodową Strategię Bezpieczeństwa, która będzie precyzowała kierunek zmian w tym obszarze. Powodzenie prac nad rewizją konstytucji będzie wymagało od rządu doprecyzowania charakteru modyfikacji i – w związku z wymogiem referendum – zbudowania dla nich szerokiego poparcia w społeczeństwie, które w tej kwestii pozostaje podzielone.

Sprawdzeniem polityki Kishidy wobec Chin będzie stosunek Japonii do sytuacji w Cieśninie Tajwańskiej. Wypowiedzi Abe sugerują, że Japonia byłaby gotowa wesprzeć militarnie USA, o ile te zaangażowałyby się w Cieśninie w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa Tajwanu przez ChRL. Słowa te służą wywieraniu presji politycznej na Chiny i rozpoznaniu ich reakcji. Równocześnie asertywna retoryka byłego premiera będzie łagodzona przez Kishidę i Hayashiego, którzy będą zabiegać o utrzymanie stabilnych stosunków z ChRL w trosce o interesy gospodarcze.

Państwa europejskie, w tym członkowie UE, pozostają dla Japonii atrakcyjnymi partnerami w realizacji wizji „wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku”, również w wymiarze bezpieczeństwa. Jako że Japonia jest wskazywana jako jeden z kluczowych partnerów zarówno w [unijnej strategii wobec Indo-Pacyfiku](#), jak i w strategiach [brytyjskiej](#), [francuskiej](#) i [niemieckiej](#), jednym z obszarów współpracy europejsko-japońskiej będzie działanie na rzecz bezpieczeństwa szlaków morskich. Może się to odbywać dzięki zwiększaniu intensywności i zakresu wspólnych ćwiczeń i manewrów, dialogowi przedstawicieli resortów obrony, wymianie informacji oraz współpracy przemysłów obronnych. Dialog z Japonią na tematy bezpieczeństwa, w tym w cyberprzestrzeni, będzie też jednym z obszarów współpracy Polski z tym państwem zgodnie z przyjętym w maju br. planem działania na rzecz wdrażania polsko-japońskiego partnerstwa strategicznego w latach 2021–2025.